

Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

**«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
ЗАГАЛЬНОНАУКОВИХ ТА
ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН У
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Шифр та назва спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних
технологій

Освітньо-наукова програма
Освітні, педагогічні науки

Кафедра
Педагогіки та психології управління
соціальними системами імені акад.
І.А. Зязюна

Рівень освіти
Доктор філософії

Тип дисципліни
Вибіркова

Семестр
3

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Резнік Світлана Миколаївна

svitlana.reznik@khp.edu.ua

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім.акад. І.А.Зязюна НТУ «ХПІ»

Автор понад 100 наукових та навчально-методичних праць.
Курси: «Методи та методологія педагогічного дослідження», «Теорія та методика наукових досліджень», «Лідерство у викладацькій діяльності», «Педагогіка», «Методика викладання загальнонаукових та фахових дисциплін у закладах освіти»

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/portfolio-reznik-svitlani-mikolayivni/)

<https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/portfolio-reznik-svitlani-mikolayivni/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на оволодіння теоретичних основ методики викладання, розвиток здатності аналізувати проблеми викладання різноманітних дисциплін у закладах освіти та розробляти методику викладання навчальної дисципліни

Мета та цілі дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Методика викладання загальнонаукових та фахових дисциплін у закладах освіти» наданні аспірантам систематизованих знань із методики викладання дисциплін у закладах освіти та формування навичок проведення основних видів навчальних занять.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – іспит

Компетентності

- ЗК2. Здатність до особистісного і професійного розвитку, самоменеджменту у науковій і професійній діяльності.
- СК3. Здатність до розуміння базових та методологічних основ дидактики, організації процесу навчання у вищій школі, спрямованої на різносторонній розвиток особистості здобувача освіти та розкриття його потенціалу.
- СК4. Здатність до викладання, оцінювання результатів навчання й надання зворотнього зв'язку здобувачам освіти, розробки навчальних матеріалів.

Результати навчання

- РН-2. Планувати та продуктивно організовувати свою діяльність та діяльність здобувачів освіти для проведення науково-дослідної роботи, досягнення науково-професійних цілей та самовдосконалення.
- РН-14. Сприяти розвитку особистості здобувача освіти через вибір педагогічно доцільних принципів та підходів, проектування змісту навчання, застосування доцільних форм, методів, засобів навчання, оцінювання результатів навчання.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Світоглядні та соціально-культурні основи науково-технічної діяльності», «Інформаційні технології в педагогічній та науковій діяльності», «Методи та методологія педагогічного дослідження», «Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі», «Педагогіка і психологія вищої освіти з методикою викладання»

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Особливості вивчення дисципліни передбачають виконання завдань по темам:

Теми	Перелік завдань для дисципліни, викладання якої відповідає вашому дисертаційному дослідженню:
Тема 1. «Загальні засади розробки методики загальнонаукових та фахових дисциплін»	- Визначте методологічні підходи та дидактичні принципи як основу методики викладання дисципліни - Визначте способи удосконалення методики викладання дисципліни, яка відповідає вашим науково-педагогічним інтересам
Тема 2. «Розробка методики викладання дисципліни»	- Порівняйте особливості розробки методики/педагогічної технології/педагогічних умов у дисертаційному дослідженні

	- Проектування методики викладання: визначити мету, зміст, охарактеризувати процесуальну складову методики, описати організацію педагогічного контролю
Тема 3. «Мотивація та активізація здобувачів освіти»	- Розробіть засоби мотивації здобувачів освіти залежно від домінуючих мотивів учіння (пізнавальні, досягнення успіху, професійні, самореалізації та ін.) - Визначте засоби стимулювання внутрішньої мотивації здобувачів освіти; - Визначте засоби активізації здобувачів освіти
Тема 4. «Професійна компетентність викладача закладу освіти»	- Проаналізуйте структуру професійної діяльності викладача та визначте вимоги до його професійної компетентності відповідно до кожного компонента структури. Проаналізуйте можливості викладацького лідерства педагога для удосконалення процесу викладання та навчання; - Визначте напрями професійного саморозвитку та самовдосконалення викладача

Протягом вивчення дисципліни передбачається робота з тестами перевірки рівня сформованості знань.

Методами навчання у викладанні навчальної дисципліни «Методика викладання загальнонаукових та фахових дисциплін у закладах освіти» є:

- словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з літературно-інформаційними джерелами)
- наочні (ілюстрація практичними прикладами)
- практичні (практичні вправи).

Активні методи навчання, які застосовуються: метод перевернутого навчання, дискусія, мозковий штурм, проблемні методи, практичні вправи, кейс-метод, навчально-рольова гра

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Загальні засади розробки методики загальнонаукових та фахових дисциплін

Поняття методики викладання дисциплін. Предмет методики викладання дисциплін. Специфіка викладання загальнонаукових та фахових дисциплін. Основні завдання методики викладання різноманітних дисциплін. Педагогічний процес як система. Процес навчання як система. Підходи до викладання різноманітних дисциплін. Принципи навчання

Тема 2. Розробка методики викладання дисципліни

Поняття методики, педагогічної технології, педагогічних умов. Розробка методики викладання дисципліни. Постановка цілей. Зміст освіти. Відбір змісту навчального курсу. Розробка процесуальної складової методики. Форми навчання. Методи навчання. Класифікація методів навчання. Активні методи навчання. Види педагогічних технологій. Характеристики педагогічних технологій. Педагогічний контроль у закладах освіти.

Тема 3. Мотивація та активізація здобувачів освіти

Поняття мотиву та мотивації здобувачів освіти. Позитивна і негативна мотивація. Внутрішня та зовнішня мотивація. Класифікація мотивів учіння. Активізація здобувачів освіти під час вивчення різноманітних дисциплін

Тема 4. Професійна компетентність викладача закладу освіти

Професійна компетентність викладача. Структура професійної діяльності викладача. Педагогічне спілкування викладача. Професійно-важливі якості педагогічного спілкування. Викладацьке лідерство. Лідерські стилі викладача. Трансформаційне лідерство викладача. Спрямованість на саморозвиток викладача

Теми практичних занять

Тема 1. Загальні засади розробки методики загальнонаукових та фахових дисциплін

Методологічні підходи та дидактичні принципи як основа методики викладання дисципліни. Презентація способів удосконалення методики викладання дисципліни, яка відповідає науково-педагогічним інтересам аспіранта. Аналіз особливостей викладання різноманітних дисциплін

Тема 2. Розробка методики викладання дисципліни

Презентація методики викладання дисципліни, яка відповідає науково-педагогічним інтересам аспіранта: цільового, змістовного, процесуального та контрольного компоненту методики. Аналіз особливостей розробки методики/педагогічної технології/педагогічних умов у дисертаційному дослідженні

Тема 3. Мотивація та активізація здобувачів освіти

Засоби мотивації та активізації здобувачів освіти

Тема 4. Професійна компетентність викладача закладу освіти

Вимоги до професійної компетентності викладача закладу освіти. Можливості викладацького лідерства педагога для удосконалення процесу викладання та навчання. Презентація напрямів професійного саморозвитку та самовдосконалення викладача

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Тема 1. Загальні засади розробки методики загальнонаукових та фахових дисциплін

Визначення способів удосконалення методики викладання дисципліни, яка відповідає науково-педагогічним інтересам аспіранта. Опрацювання лекції. Підготовка до практичних занять

Тема 2. Розробка методики викладання дисципліни

Проектування методики викладання, яка відповідає науково-педагогічним інтересам аспіранта у єдності цільового, змістовного, процесуального та контрольного компоненту методики. Опрацювання лекції. Підготовка до практичних занять

Тема 3. Мотивація та активізація здобувачів освіти

Розробка засобів мотивації та активізації здобувачів освіти як основа ефективного вивчення ними дисципліни. Опрацювання лекції. Підготовка до практичних занять

Тема 4. Професійна компетентність викладача закладу освіти

Визначення напрямів професійного саморозвитку та самовдосконалення викладача. Опрацювання лекції. Підготовка до практичних занять

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с. <http://surl.li/trmgli>
2. Резнік С. Лідерський стиль викладачів вищої школи / С. Резнік // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2019. – № 3. – С. 71-84.
3. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2022. 180 с. <http://surl.li/fjslna>
4. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін [Текст] / Л. В. Лебедик, В. Ю. Стрельніков, М. В. Стрельніков. – Полтава : АСМІ, 2020. – 303 с. <http://surl.li/qrrrci>
5. Кулішов В.С. Дидактика вищої школи: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с. <http://surl.li/lwptku>
6. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. – 312 с. <http://surl.li/mchksh>
7. Резнік С.М. Методика викладання у вищій школі / Пономарьов О. С., Грень Л. М., Резнік С. М. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. – 192 с. <http://surl.li/uffko>

8. Солодовник Т. О. Дидактичні системи та освітні технології у вищій школі [Електронний ресурс] : навч.-метод. посібник / Т. О. Солодовник, Н. В. Середа, О. В. Квасник ; заг. ред. О. Г. Романовський ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2021. – 176 с. – URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/53056>
9. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. <http://surl.li/nwfifc>
10. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н.В. Основи лідерства. Полтава : ПУЕТ, 2020. – 232 с. <http://surl.li/abutkr>
11. Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с. <http://surl.li/csqufd>
12. Шевчук С.С.: Система педагогічного контролю та оцінювання як фактор забезпечення якості професійної освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2023. 85 с. <http://surl.li/evklbt>
13. Педагогіка розуміння як перспективний напрям розвитку вищої освіти [Електронний ресурс] : навч. посібник / О. Г. Романовський, С.М. Резнік [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2014. – 326 с. – Режим доступу: <http://surl.li/tlikwg>
14. Резнік С. М. Розвиток методики викладання у вищій школі: проблеми та перспективи / С. М. Резнік // Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку : матер. 21-ї Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 5-6 березня 2016 р., м. Переяслав-Хмельницький. – Переяслав-Хмельницький : ФОП Лукашевич О. М., 2016. – Вип. 21. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/23116>
15. Розвиток здатності до професійного самопізнання педагогічних, науково-педагогічних працівників у системі формальної та інформальної освіти: електронний збірник авторських науково-методичних розробок / загальна ред. Я.Л.Швень. – К.: ЦППО, 2019. – 195 с. <https://lib.iitta.gov.ua/724588/>
16. Резнік С. М. Професійні ролі викладача-лідера в умовах інформатизації та глобалізації / С. М. Резнік // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я = Information technologies: science, engineering, technology, education, health : наук. вид. : тези доп. 27-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD–2019, [15-17 травня 2019 р.] : у 4 ч. Ч. 4 / ред. Є. І. Сокол. – Харків : НТУ "ХПІ", 2019. – С. 117. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/62052>

Додаткова література

17. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 319 с. <http://surl.li/zdwjcy>
18. Шквир О. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид., допов. і перероб. Хмельницький: ХГПА, 2020. 94 с. <http://surl.li/hfhmfk>
19. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л.А. Марцева. – Електронні дані. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. – 150 с <http://surl.li/cagfik>
20. John Willison. The Models of Engaged Learning and Teaching Connecting Sophisticated Thinking from Early Childhood to PhD (Моделі залученого навчання та викладання. Поєднання складного мислення від раннього дитинства до доктора філософії). Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd, 2020. 157 p. <https://directory.doabooks.org/handle/20.500.12854/35094>
21. Olena Lutsenko and Gregory Lutsenko. Active Learning - Theory and Practice (Активне навчання. Теорія і практика). London, United Kingdom: Croatia, 2022. 176 p. <https://directory.doabooks.org/handle/20.500.12854/90161>
22. Maria Limniou. Educational Technology's Influence in Higher Education Teaching and Learning (Вплив освітніх технологій на викладання та навчання у вищій освіті). Switzerland: MDPI, 2022. 224 p.

<https://directory.doabooks.org/handle/20.500.12854/95827>

23. Janne Elo, Michael Uljens. Multilevel Pedagogical Leadership in Higher Education (Багаторівневе педагогічне лідерство у вищій освіті). Switzerland: Springer Nature Switzerland AG, 2024. 207 p.
<https://directory.doabooks.org/handle/20.500.12854/138230>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності аспіранта та розподіл балів

Підсумкова оцінка розраховується як сума балів по таким видам діяльності:

Види діяльності	Бали (макс.)
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань та ін. (активність на заняттях по темах 1, 3, 4 – нараховується 1 бал, по темі 2 – 2 бали)	5
Тема 1. Способи удосконалення методики викладання дисципліни, яка відповідає науково-педагогічним інтересам аспіранта	5
Тема 2. Проектування та презентація методики викладання, яка відповідає науково-педагогічним інтересам аспіранта у єдності цільового, змістовного, процесуального та контрольного компоненту методики	35
Тема 3. Розробка засобів мотивації та активізації здобувачів освіти	10
Тема 4. Визначення напрямів професійного саморозвитку та самовдосконалення викладача	5
Поточне тестування	20
Підсумковий контроль: екзамен	20
Всього:	100

Виконання завдань оцінюється за критеріями: обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання. При відсутності аспіранта на занятті за поважних причин він має можливість самостійно опрацювати матеріал та презентувати його виконання. Поточне тестування оцінюється за критеріями правильності відповідей.

Підсумкова форма оцінювання – екзамен. Екзамен передбачає відповіді на екзаменаційні білети. Кожен білет включає два теоретичні питання та одне практичне завдання. Вибір білетів здійснюється випадковим чином.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Критерії оцінювання підсумкового екзамену:

Критерії оцінювання	Бали
Глибоке знання навчального матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Можуть бути незначні неточності	20-18
Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Відповіді можуть містити певні неточності	17-15
Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування. Відповіді можуть бути не повними, з незначними помилками	14-12
Знання основних фундаментальних положень. Відповіді містять деякі помилки.	9-11
Знання основних фундаментальних положень матеріалу. Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу дисципліни	6-8
Знання та вміння фрагментарні, слабкі	3-5
Відсутність знань значної частини матеріалу	0-2

Норми академічної етики і політика курсу

Аспірант повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до співробітників відділу аспірантури.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри

12.06.2024

Ніна
ПІДБУЦЬКА

Дата погодження, підпис

Гарант ОНП

12.06.2024

Ольга ІГНАТЮК